

جلد ۲۲

ارضروم موقع مستحکم قوماندانی میرآلای شوکت بک افندی ارضروم موقع مستحکمی ضابطلرینک ریف قهرمانلرینک امور صحیہ لرینہ صرف اولونق اوزره تبرع ایتدکری یکریمی لیرایی کوندرمکده در . بو بک حیتلی مسلمانلره عرض شکران ایدرز .

## لادی می، دینی می؟

ایلری غزته سنک ۱۰ تشرین ثانی ۳۳۹ تاریخی باش مقاله سنده شایان دقت بر فقره کوردک . باش محرری دیپورکه :

« عالم اسلام بیلملیدرکه تورکیه برجهوریت اسلامیہ در . سلطنت عثمانیہ تک قانون اساسی سنده صراحة مندرج بولونان بوماهیت دینیہ ، ۲ تشرین ثانی ۱۳۳۸ ده سلطنت الغایدیلرکن تأیید ایدیلدیکی کبی ۲۹ تشرین اول ۱۳۳۹ ده جهوریت اعلان قیلدیرکن معدل مواد اساسیہ تک ایکنجی نومروسیله تأکید ایدیلشدر . تورکیا جهوریتی دائما علمدار اسلامدر . بوندن انغزالی ممکن دکلدردجهوریت اک حقیقی دولت اسلامیہ شکلی اولدیغندن ، بز سائر دول اسلامیہ دن زیاده روح اسلامه توفیق حرکت ایتشدرد . »

بوققره نیک نظر دقتمزای جانب ایتیمی ایلری غزته می طرفندن یازیلش اولدیگی ایچوندرد . یوقسه بویوک ملت مجلسنک اساسات اسلامیہ به مبتنی بر مجلس اسلامی اولدیغنده واحکام اسلامیہ دائره سنده حرکت ایله مسلمانلانی یاشانه جفنده وصیانت ایده جکندده شبهه من یوقدر .

دها کچن کون ایلری غزته می :

« بز لایق (لادی می) غربی میز ، عنعنیه ، ماضی به مربوط دکلز . بوکونکی ملی دولت ، حکومت و مجلس طرفداری یز . — عنعناته قارشی متحد برملی جبهه قورمق مجبوریتند یز . — بوکونکی حکومتک باشنده بولونانلر تجدد خصوصنده صاعلام برقناعت مالک اولدقلرندن بوقناعتلرینی فعلیات ایله کوسترمییه عزم ایتشدرد . تورک قادیتلرینک صحنه به چیمه لری بحثی تازه لیه رک حکومت و پولیسک قوه مانه سنی جاغیرانلر آلدانیورلر . چونکه تجدد وانکشاف خصوصنده آرتیق برکون بیله فوت ایتمه مک قرار ویرن برحکومت زماننده یز . » دیپوردی . عجبا نه دن اقتضا ایتدی که دون بوسوتون باشقه بر شکله کوسترمک ایسته دیکی حکومتی بوکون باشقه بر مسلکده کوستریور ؟ دون (لادی می) لکدن بحث ایدرکن بوکون (دینی) لکدن بحث ایدیور . حق تعدد ایده می جکند کوره عجبا ایلری تک فکر نجه بونلرک هانکیسی طوغرودر ؟ ایلری غزته می بوسوک فکرند ثابت قدم میدرد ؟ یوقسه (طنین) غزته سنک سیاست اسلامیہ دن بحث ایتیمی اوزرینه بویله مدافعه ده بولونمه یه لزوم کورن ایلری ، یارین یه (لادی می) لکدن می بحث ایده جکدر ؟ اگر او فکرینک ضلالت اولدیغنی ، بوسوک فکرینک حقیقت اولدیغنی سوبله به جک اولورسه تشکر ایدرز ومظهر هدایت اولدیغندن طولایی کنیدیسی تبریک ایدرز . لکن عینی تاریخی (۱۰ تشرین ثانی ۳۳۹) غزته سنک دیکر بر صحیفه سنده دینیپورکه :

« کنج آرقاداشلر ، وطنداشلر ! کندی حقکزی کندیکنر استرداد

دستورینی اظهار و ابراز ایتک ایچون بوسنه تک محرم الحرام آینده ماتم طوتانلره افغان سنیلرینک ده التحاق و اشتراک ایتلرینی شوکتلو (امیر) حضرتلری امر و فرمان بیورمق صورتیله جامعه اسلامیہ تک هر ایکی عنصر قیمندارینی نمون ایتش ، جمله تک خیر دعا سنی استجلایه موفق اولمشلردر . امیر حضرتلری بوقدرله ده اکتفا ایتشمش ، (عاشورا) کوننده بالذات ماتم مجلسی تشکیل اولنان کابلک (چند اول) محله سنه تورکیه سفیری فیخری پاشا و بالجمله رجال ، علما ، سادات و اعیان مملکتله برابر تشریف بیورهرق ، ساعت اون بزدن ایکی به قدر اوراده حضرت (سیدالشهدا) تک بک الیم مناقب شریفه لرینی و افاضل علمای جعفریه طرفندن وحدت و اخوت اسلامیہ به دائر ایراد اولونان مواعظ شریفه نی دیکلدکدن صوکره منبره حقیقه رق علمای مشارالیمک یوزلردن ، صقللردن اویمشدر . ایران سفیریه افغان شیعیلری امیر حضرتلرینک بوالفانلرینه تشکر ایتمشلردر .

## ریفستان قهرمانلرینه یاردیم

ریفستان قهرمانلرینه ، قوجه اسپانیایه قاهره ضربلر ایتدیره ن غزات اسلامیہ به صحی یاردیمده بولونق خصوصنده (هلال احمر) ه وقوع بولان دعوت مع الاسف دوچاراهال اولدی . بین الاسلام برمؤسسه شفقت اولان (هلال احمر) جمعیتی منافعی تقدیر ایدرک بو وظیفه اسلامیہ نی ایفا ایتش اولسه بوتون اسلام عالمک مظاہرته ، ودائمی معاوضه احراز لیاقت ایتش اولوردی . بز بو نقطه نی بوندن مقدم دفعات ایله ایضاح ایتش ونشریاتمک هلال احمر اوزرنده اجرای تأثیر ایتکله برابر اسلام عالمده فوق العاده بمنویت ایله قارشیلانیدیگی کوردک . از جمله هندستان مطبوعاتی ، وبالخاصه (بومای) ده انتشار ایتکده اولان یومی (خلافت) غزته می نشریات واقعه منی حسن تلقی ایدرک بو خصوصده بزمله همفکر اولدیغنی بیان ایتشدرد . نشریاتمک اسلام عالمده بوشکله تلقی اولونماسی (هلال احمر) ک نقطه نظر منی قبول ایتدیکی تقدیرده احراز ایده جکی موقعیتک نه قدر بویوک اولاجغنی کوسترمکده در . هلال احمرک ، بو طرز مساعی نی اختیار ایتیمی اونک مقاصد علویه سنی تحقق ایتدیرمک خصوصنده اعظمی تسبیلاته واعظمی موقعیته نائل اولاجغنی اثبات ایتدکدن صوکره بو مؤسسه اسلامیہ تک بیله بیله بومنافعی استحضار ایده جکنی ظن ایتیه یورز . بناء علیه هلال احمر جمعیت محترمه سنک نظر دقتی یه بومسئله به جلب ایدیور وریفستان مجاهدلرینه بر هیئت صحییه اعزام ایتیمی ایچون وقوع بولان دعوت مزه اجابت ایتیمی منی ایدیورز . بوندن مقدم وقوع بولان نشریات منی نظر دقه آله رق دعوت مزه اجابت ایدلردن بحث ایتشدک . بوهفته بک حیتلی بر مسلمان اولان

اوقافدن نه ایسته یورلر؟ آکلاشیلان بوافندیلرک اعمار نامنه هیچ رشی بیلدکاری یوق که متصل ضبط ایتمکدن ، بیقیمدن بحث ایدیورلر . هانی ، مملکتی مادی ، معنوی چول حالته کتیرمک ایچون (ایلری) نک جذری پروگرامی تطبیق ایتک کافی کله جکدر ! اووقت بايقوشلر کبی بوخرا بهلر اوزرینده اوتوب طورسونلر . هی کیدی مضاحلر ! . .

## افغانه — ایرانه

عهدنامه سی صوری

« لا اله الا الله محمد رسول الله »

« واعتصموا بحبل الله جميعاً ولا تفرقوا »

جامعه اسلامه وروابط عرقیه وقومشولق علایق حسنه سی ایله ایران وافغانستان آرهنده مناسبات حسنه وروابط دوستانه نک تحکیمی ایچون بو عهدنامه منعقد اولمشدر .

بو مقصد مقدسک اجراسی ایچون برطرفدن اعلیحضرت شهنشاه ایران ، کندی وزیر امور خارجه سی اولان حاجی میرزا حسین خان (مختتم السلطنه) بی ، دیگر طرفدن اعلیحضرت امیر افغانستان کندی سفیر ومعمدی اولان جناب سردار عبدالعزیز خانی مأمور تعیین بیوردیلر . مشاورالهما بو باده کندی رسمی صلاحیتنامه لرینک تعاطیسندن صوکره آئیده کی موادی متفقاً تحریر وشیت ایلدیلر .  
برنجی فصل — بو کوندن اعتباراً صادقانه دوستلق ومناسبات حسنه ایران وافغانستان حکومتلریله هر ایکی دولت تبعه لری بیننده برقرار اوله جقدر .

ایکینجی فصل — دولتن معظمین متعاهدین دیارلرند بولسان سفیر، ایلچی وکیللری، بین الملل مرعی اولان رسوم وعادات موجنبجه معین ومقرر حقوق وامتیازاندن مستفید اوله جقدردر ،  
اوچنجی فصل — هر ایکی دولتک تبعه لری ، ایستر حال قائنده اولسون ، ایستر انهای مسافرنده ، محترم اولوب کاملاً کندی دولت متبوعه لرینک مأمورلری حمایه سنده بولنه جقدردر .

دردنچی فصل — هر ایکی دولتک تبعه لری مقیم ومسافر بولندقلری مملکتک قانونلرینه تابع اولوب ، مرافعه ، جنحه وجنایت ایشلرنده او محاکم عدلیه محاکمکنده دعوالری رؤیت وتسویه اوله جقدردر . هر ایکی طرفک قونسولوسلریله سیاسی مأمورلری ، قضائی ، حقوقی وجزائی اولان مسائلده مداخله یه حققری اولیوب ، هر ایکی دولتک محاکمی او کبی دعوالرک مرجعی صایله جقدردر .

بشنجی فصل — هر ایکی حکومتک مرکز تجارت اولان شهرلره باش شهندر ، شهندر ، ویس قونسول ، شهندر وکیلی تعیننه حققری اوله جقدردر . آنجی بو مأمورلر مأموریتلرینک تصدیقندن صوکره وظائف مودوعه لرینه مباشرت ایده نیله جکلدردر .

ایدیکیز ! حکومتدن یاریم بکله میکیز ! ترامویده کی ، واپورده کی برده لری ، بولملری پارچه لامی سزک الکزدده در . تردد ایتمدن بولری بیرتیکیز . قیریکیز ، پارالاییکیز ؛ اکر سزه مانع اولقی ایسته یلر بولونورسه ، اولنری ده پارالاییکیز .  
اوپره زنه ، بولاحه طورشیسی نه ؟ مادام که ماهیت دینه منری محافظه ایدیورز ، مادام که اسلامیتدن انزالک امکان یوقدر ، اوحالده نهدن ایلری غزته سی مسلمان قادیلرینی ارککلرله ، خرسیتیانرله ، یهودیلرله دیزدیزه او طورتمق ایسته یور ؟ او برده لری ، او بولملر مسلمان قادیلرینک آداب وشعائر دینه لرینک تأمین محافظه سی ایچون قونولمشدر . ماهیت دینه منری محافظه ایدن ، مسلمانلقدن انزال ایتمدن بر حکومت اولنری ناصیل قالدیره بیلیر ؟ بویله بر حکومتک زماننده « بولنری بیرتیکیز قیریکیز ، پارالاییکیز ؛ مانع اولقی ایسته یلر بولونورسه اولنری ده پارالاییکیز . » دیمک اعظم جرائم دکلیدر ؟ اوت ، یونان اداره سی آلتنه کیرن محللرده بوناندیلر تراموایلرده کی ، واپورلرده کی برده لری ، بولملری پارچه لادیلر ، تردد ایتمدن بیرتیلر ، قیردیلر ، پارالادیلر ؟ مانع اولقی ایسته یلری ده پارالادیلر . فقط ایلری نک بوجرائم وفضاحی ارتکاب ایتمیه دعوت ایتدیکی کنج آرقاداشلر ، کنج وطنداشلر کیملردر ؟ صاقین بو آرقاداشلر ، بو وطنداشلر روملر ، ارمیلر اولماسون ! اولنرک لندن کلسه ایلری نک بودیدی شیلری مع الممنویه یاپارلر . فقط هیچ بر مسلمان بوفضاحی ارتکاب ایتمز مادام که حکومتیز ماهیت دینه منری محافظه ایتمکدن ، مادام که مسلمانلقدن انزال ایتمه مشدر ؛ بو فضاحی هیچ کیمسه نک ارتکاب ایده جکنه شبهه من یوقدر .

خلقه رهبرک ایتک ، خلقی ارشاد ایتک داعیه سیله نشر اولونان بر غزته نک آداب وحیثیت ملیه ایله اصلاً قابل تألیف اولمایان بویله مناسبتمیز دعوت وتشویققرده بولونمسی صوک درجه شایان تأسفدر .

\*\*\*

ایلری غزته سی ۱۳ تشرین ثانی تاریخی نسخه سننده اوقافه ، مدرسه لره هجوم ایدیور . معارف طرفندن اوقافک ، مدرسه لرک ضبط اولونمسی یازیور . کیمک مالی ضبط ایدیورسک افندی ! کندیکی قیزیل بولشه ویک دیارنده می ظن ایدیورسک ؟ ماهیت دینه منری محافظه ایدن ، مسلمانلقدن انزال ایتمدن بر دولته بویله شیلر توصیه ایدیلر می ؟ ضبط ایده جک ، بیقه جق آرتیق برشی قالمادی ده شیمدی صیره اوقافه ، مدرسه لره می کلدی ؟ بر مسلمان دولتی اوقافی ، مدرسه لری ضبط ایتک ، بیقیمق دکل ؛ اولنری احیا واعمار ایلکله مکلفدر .

مؤسسات اسلامیه قارشى نه در بوجوملر ؟ متصل ضبط ایتمکدن ، بیقیمقندن بحث ایدیورلر . برآزده اعماردن بحث ایتسه لر نه اولور ؟ مثلاً بوکون مملکتیه یوز بیگلرجه مهاجر کلیور . بولنرک صورت اسکانلری ایچون ، صفوقلرده ، بوللرده پریشان اولاملری ایچون رطام تدابیر توصیه ایده جک یرده شوراده بوراده قالان اوچ بش مدرسه دن ،